

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ГАЗЕТА «ВИСОКИЙ ЗАМОК»: СТРУКТУРА,
ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНА ПАЛІТРА**

Студента IV курсу групи 4Ж
Освітньої програми *Журналістика*
Галузі знань *06 Журналістика*
Спеціальності *061 Журналістика*
Ступеня вищої освіти *бакалавра*
Смірнова Назара Петровича

Науковий керівник: Гальчак С.Д.,
професор, доктор історичних наук

Розширена шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2024

АНОТАЦІЯ

Назар Смірнов. Газета «Високий замок»: структура, жанрово-тематична палітра. Спеціальність 061 Журналістика. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2024.

У кваліфікаційній роботі на прикладах матеріалів газети «Високий замок» за 2023 рік розглянуто особливості структури часопису, який виходить з 1991 року. Регіональне видання не розмежовує своїх читачів за територіальною чи віковою ознаками. На його сторінках переважають матеріали інформаційного характеру. Зокрема, це замітки, репортажі, інтерв'ю, кореспонденції, коментарі, статті.

Тематичне наповнення «Високого замку» сплановане таким чином, щоб охопити практично всі верстви населення і стати свого роду сімейною газетою. Тут є матеріали як про війну, політику, економіку, міжнародні новини, медицину, спорт і подорожі, так і про садівництво, городництво, життя відомих людей і звичайних селян. Менше висвітлюють теми з антикримінальних та екологічних питань.

Поза увагою залишаються теми релігії, літератури, мистецтва. Газета розрахована на українського читача, але є рубрика «ЛеоПоліс», яка винятково присвячена львівським новинам. Із липня 2022 року наскрізною темою в кожному номері видання була війна в Україні.

Видання «Високий замок» відрізняється від інших медіа тим, що матеріали мають так званий фейлетонічний та памфлетичний тон. Часопис «Високий замок» – це щоденна суспільно-політична газета, яка є популярною по всій території України, що виправдовує статус всеукраїнського видання.

Ключові слова: друковані медіа, газета «Високий замок», всеукраїнське видання, структура, рубрика, тематика, проблематика, жанрологія

ANNOTATION

Nazar Smirnov. «Vysoky Zamok» newspaper: structure, genre-thematic palette. Specialty 061 Journalism. Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi. Vinnytsia, 2024.

In the qualifying paper, the peculiarities of the structure of the magazine, which has been published since 1991, are considered on the examples of the materials of the newspaper «Vysoky Zamok» for 2023. The regional edition does not distinguish its readers by territorial or age characteristics. Its pages are dominated by informational materials. In particular, these are notes, reports, interviews, correspondence, comments, articles.

The thematic content of «High Castle» is planned in such a way as to cover almost all strata of the population and become a kind of family newspaper. There are materials about war, politics, economy, international news, medicine, sports and travel, as well as about gardening, gardening, the life of famous people and ordinary peasants. Anti-criminal and environmental topics are covered less.

The topics of religion, literature, and art are neglected. The newspaper is aimed at the Ukrainian reader, but there is a column «LeoPolis» which is exclusively devoted to news from Lviv. Since July 2022, the war in Ukraine has been the overarching theme in every issue of the publication.

The «High Castle» edition differs from other media in that the materials have a so-called feuilleton and pamphlet tone. The magazine «Vysoky Zamok» is a daily socio-political newspaper that is popular throughout Ukraine, which justifies the status of an all-Ukrainian publication.

Keywords: print media, «Vysoky Zamok» newspaper, all-Ukrainian edition, structure, rubric, subject matter, issues, genre

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Періодичні видання: ступінь вивчення проблеми.....	7
1.1. Дослідження газетної періодики.....	7
1.2. Історія та структура газети «Високий замок».....	14
РОЗДІЛ 2. Внутрішня структура часопису «Високий замок».....	21
2.1. Проблемно-тематичні особливості газети «Високий замок».....	21
2.2. Місце інформаційних жанрів на шпальтах видання.....	26
2.3. Розмаїття аналітичних жанрових форм.....	35
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45

ВСТУП

Актуальність дослідження. Щороку з'являється потреба по-новому дослідити друковану періодику. Газети постійно розвиваються і змінюється внутрішнє наповнення, з'являються нові теми, по-іншому висвітлюються раніше відомі проблеми.

Сьогодні газети й досі залишаються одним із найбільш надійних джерел інформації для багатьох людей. Не зважаючи на стрімкий розвиток телебачення, Інтернет-видань, проблеми, викликані повномасштабним вторгненням російських військ в Україну, преса не втрачає своєї актуальності, має свою аудиторію та засоби впливу на неї. Періодичні видання не претендують на оперативність, однак виконують аналітичну функцію, висвітлюють усі сфери діяльності, відіграють значну роль у суспільно-політичному житті країни.

Актуальність дослідження полягає у тому, що часопис «Високий замок» в останні роки зазнав змін, удосконалив внутрішнє наповнення та отримав статус всеукраїнської газети.

Мета дослідження – проаналізувати структуру та жанрово-тематичне наповнення всеукраїнської газети «Високий замок».

Для реалізації мети поставлено такі **завдання** кваліфікаційної роботи:

- з'ясувати джерела дослідження преси;
- розглянути особливості структури газети «Високий замок»;
- проаналізувати жанрово-тематичне наповнення часопису «Високий замок».

Об'єкт дослідження – всеукраїнське періодичне видання «Високий замок» упродовж 2023 року.

Предмет дослідження – особливості текстового наповнення, специфіка структури, жанрова розмаїтість газети «Високий замок».

Методи дослідження. У роботі використано класичні методи дослідження повідомлення. Завдяки порівняльному методу вдалося

здійснити характеристику різних номерів газети, з'ясувати спільне та відмінне в часописах. Для аналізу досліджуваних видань, визначення типології застосовано типологічний та описовий метод. Журналістський аналіз тексту використовувався задля виявлення основних характеристик текстів, жанрової форми. Метод синтезу дозволив поєднати усі елементи, виявлення у процесі дослідження, в єдину систему.

Джерела дослідження. Серед досліджень, присвячених розвитку преси, актуальними є праці А. Животка, В. Здоровеги І. Михайлина, А. Москаленка, М. Недопитанського, М. Тимошика.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи. У роботі здійснено ґрунтовний аналіз структури та жанрового наповнення газети «Високий замок» за 2023 рік; з'ясовано специфіку, проблематику та особливості видання.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Одержані результати сприятимуть дослідженню історії журналістики, доповнять здобутки науковців у вивченні періодичних видань. Результати дослідження можуть використовуватися для подальшої розробки питань, пов'язаних із підготовкою журналістів – працівників періодичних мас-медіа; для викладання спецкурсу «Журналістський фах», «Жанри журналістики».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження представлено у доповіді «**Жанрово-тематичні особливості часопису «Високий замок»**», яку виголошено на Другій Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи розвитку» (10 квітня 2024 року).

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, що містять 5 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 46 сторінок, список використаних джерел (24 позиції), поданий на 2 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ: СТУПІНЬ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ

1.1. Дослідження газетної періодики

У сучасному суспільстві ЗМІ виступають важливим чинником збереження української культури та національної свідомості. На сучасному медіа-ринку спостерігається тенденція до збільшення кількості періодичних видань. Зокрема, газети можуть задовольнити запити нинішнього читача як за особистими, так і за професійними інтересами. Сьогодні преса є своєрідним історичним джерелом і за змістом, і за структурою опублікованої фактичної інформації.

Професор В. Здоровега у книзі «Теорія і методика журналістської творчості» зазначає: «Українська журналістика, як і журналістика інших постсоціалістичних країн, за останнє десятиліття змінилася дуже суттєво. Засоби масової інформації пережили небачене піднесення, спричинене національним відродженням, яке вони стимулювали і сприяли його розвитку, а також значну економічну і якоюсь мірою творчу кризу, вийти з якої не дається досі» [9, с. 258]. Відомо, що раніше були лише партійні, фахові видання. А зараз ми маємо спеціалізовані, універсальні, розважальні, бізнесові газети. З легкістю можемо знайти потрібну нам інформацію у будь-якому доступі.

В останні роки спостерігається криза читання. Це пояснюється тим, що люди на зацікавленні в тому, аби купити чи передплатити періодичне видання, оскільки зараз активізувалось телебачення та Інтернет. Переважно аудиторія зорієнтована не на отримання суспільно-важливої інформації, а на те, як і чим себе розважити. В основному розваги шукає молоде покоління, хоча є й винятки і серед людей пенсійного віку. Багато хто задовольняє свої інформаційні потреби кількома переглядами телепередач, випусками новин, різноманітними ток-шоу. Однак саме преса має неабияке значення для наукового світу, істориків, країни. Читання газет підвищує культуру мови,

збагачує словниковий запас, сприяє загальному розвитку людини, інформує про найважливіші проблеми нашого життя, фіксує події, явища, які трапляються кожного дня. Порівняно з телебаченням, Інтернетом газетні видання не такі оперативні, проте вони мають свої особливості та переваги. Газету можна прочитати повністю або частково, відкласти для подальшого прочитання, читати тексти вибірково.

На ринку газетної періодики України маємо сьогодні доволі різноманітну типологічну палітру видань. Газети виходять однією, двома чи трьома мовами. Це зумовлюється фінансово-економічним становищем, читацькими запитами, миттєвою реакцією на потреби та вимоги аудиторії.

Сьогодні українська журналістика в найкращих своїх поривах і в перспективі прагне набутися глобального характеру. Однак їй ще довго чекати медіа-революції та залишатися регіональною журналістикою, яка в свою чергу, представлена виданнями територіального (Захід, Схід, Південь, Центр країни) або національно-етнічного характеру, задовольняючи потреби аудиторії в інформації місцевого масштабу [24, с. 26].

Об'єктом наукового дослідження неодноразово ставали газетні видання. Українські й зарубіжні науковці вивчали динаміку розвитку преси, особливості жанрового наповнення часописів, типологію видань, специфіку подачі матеріалів у газетах у різний період часу, читацьку аудиторію.

У книзі Е. Льобла «Культура і преса» дослідник дає першу з відомих дефініцій газети: «Це видання, які з'являються в регулярних відтинках часу, завдяки великому накладу, є доступними для загалу, мають урізноманітнений зміст і загальний характер, і переймаються суспільними відносинами і справами [4].

Важливе значення мають сьогодні питання пов'язані з розвитком періодичних видань. На особливу увагу заслуговують праці професора М. Тимошика. Науковець зазначає, що періодичні видання – це підвид серіального видання, що постійно виходить з певною часовою періодичністю (один раз у квартал, місяць, тиждень, через день, щоденно і т. д.), з

наростаючою нумерацією, з неповторюваним інформаційним матеріалом, під однією назвою, в однотипному художньому оформленні. Значна увага приділяється різновидам газетним і журнальним видання [23, с. 96].

На особливу увагу заслуговують праці львівської дослідниці О. Кузнецової, яка стверджує, що газета – це періодичне друковане видання на розгорнутих аркушах паперу без обкладинки, що містять текстову та ілюстровану інформацію та має визначену періодичність від одного до семи разів на тиждень. Також вона поділила газетні видання за місцем виходу (столичні, обласні, районі), за розповсюдженням (міжнародні, всеукраїнські, регіональні, обласні), за аудиторією (масові, соціальні), за часом виходу (вечірні, ранні), за політичним спрямуванням (загальнополітичні, партійні, видання рухів), за періодичністю (раз на рік, щокварталу, щодвамісяці, щомісяця, щотижня, щодня), за тематикою й мовою видання (одномовні, двомовні) [16, с. 102].

У зв'язку з динамічним розвитком періодики особливого значення набувають питання, пов'язані з особливостями газети. Цій проблемі присвячена значна кількість праць.

Відомий німецький журналістикознавець О. Грот, автор семитомного дослідження «Непізнана культурна сила. Основи газетної науки (періодики)», виділив такі чотири конститутивні ознаки газети: періодичність виходу в світ; універсальність змісту; актуальність інформаційних повідомлень; гласність у подачі новин [18].

Обговорення типології видань знайшло відображення у низці наукових розвідок. М. Недопитанський у статті «Сучасна українська періодика: типологічний аспект» подає систему типологічних ознак і типологічна характеристика видань. Автор пропонує типологізувати сучасну періодику на основі двох видів ознак: головних і другорядних. Головні ознаки: ознака тематичної масштабності та рівня охоплення аудиторії (загальнонаціональна, регіональна періодика); ознака власності (бюджетна, комерційна періодика); жанрова ознака (інформаційно-масова, аналітична періодика). Другорядні

ознаки: професійно-галузева (відомчі видання, «ділова» періодика); ідеологічна (партійна преса); розважальність («глянцеві» видання, таблоїди) [20].

Варто звернути увагу на праці відомого українського журналістикознавця І. Михайлина. У підручнику «Основи журналістики» він подає типологію періодики. Органи масової інформації класифікуються за різноманітними ознаками. Головні засади їх типології такі: за регіоном поширення (регіональні, обласні, міські, районні, відомчі), за тематичною чи галузевою спеціалізацією (загальні інформаційні, фахові, ділові), за періодичністю (щоденні, щотижневі, щомісячні, квартальні, щорічники), за типом аудиторії (загальні, жіночі, чоловічі, молодіжні, студентські, дитячі) [18, с. 85].

Що стосується класифікації періодики за її основними видами, то М. Яновський запропонував періодичні видання поділити на часописи не обмежені певним колом тем або виразною формою, та часописи визначеного кола тем або чіткої конфігурації; також на примірники, що з випуском наступного числа втрачають (у більшій частині матеріалу) інформативність, окрім історичної тематики, та примірники, з черговим номером яких інтерес до опублікованих раніше матеріалів не втрачається. Журнали належать як до першої, так і до другої категорії періодичних видань [22].

Типи сучасної періодики можна поділити на загальнонаціональну, бюджетну, інформаційно-масову, ділову, партійну періодики. Така типологічна характеристика дає можливість працівникам ЗМІ сприймати періодику як цілісну систему, ефективніше виконувати свою роботу, уникнути хаотичності в інформаційному менеджменті. Проте це не остаточна класифікаційна характеристика. Багато дослідників присвячували свої наукові роботи цій темі, у чомусь їхні погляди збігались, а в чомусь докорінно відрізнялись.

Наприклад, Е. Корнилюк визначає тип видання як «історично сформовану сукупність газет або журналів, єдине, стійке утворення, яке

формується трьома основними факторами, що відображає і головні родові елементи журналістики: видавець – призначення видання – аудиторія». Сукупність трьох типоформуючих факторів створює типологічні характеристики видання, серед яких найважливішими є: зміст, сфера відображуваної дійсності, програма видання, авторський склад, відділи та рубрики (внутрішня структура), жанри, періодичність, обсяг, тираж, оформлення [14].

Серед праць дослідників, які вивчали проблеми типології періодичної преси, варто виділити концепцію основних принципів типології періодики О. Бочаренко. Науковець виділяє п'ять основних типологічних елементів: характер аудиторії; предмет відображення; цільове (функціональне) призначення; родова належність видання; характер викладу [3].

Значну увагу науковці приділили типології видань за аудиторною ознакою. Серед них виділяють такі: 1) масові видання, програми, універсальні або спеціалізовані за функцією; їхня аудиторія включає в себе значну частину населення, що проживає на всій території країни; 2) «якісні» видання, універсальні або спеціалізовані за функцією; вони адресовані представникам еліти. У їхньому числі також і ділові, що забезпечують комунікації між представниками бізнесу; 3) видання, спеціалізовані за окремими аудиторними групами у промисловості, сільському господарстві, на транспорті, в інших галузях виробництва, освіти, культури, побуту, адресовані представникам різних професій та ін.; 4) видання бульварного типу. Вони орієнтуються значною мірою на психологію натовпу, її потреби, інтереси, на більш низькі рівні масової психіки; 5) для вікових груп: дітей, підлітків, молоді, людей середнього віку, літніх; 6) для жінок і/або чоловіків; 7) для батьків; 8) для малих груп (землеробство); 8) для різних груп віруючих (православні, католики, мусульмани); 9) для членів та активу різних партій, профспілкових, молодіжних та інших організацій [1].

І. Лисакова вважає, що кордони типоформуючих і типологічних категорій рухливі: типологічні характеристики зовнішньої структури видання

можуть виступати як типоформуючі фактори для внутрішньої структури. Наприклад, обсяг і періодичність впливає на вибір жанру, нерідко визначає тематику, мову та стиль видання [17].

У праці Д. Рендала «Універсальний журналіст» всебічно проаналізовано архітектуру газетних видань. Дослідник стверджує, що стиль заголовків у газеті – одна з її відмінностей від інших періодичних видань. Цей стиль не слід змінювати протягом досить тривалого часу. За стилем заголовків публікацій, як і за іншими особливостями дизайну видання, постійний читач може впізнавати свою газету, навіть не дивлячись на її назву [21].

Українські періодичні видання пройшли нелегкий шлях, щоб з'явитися перед нами у такому вигляді, якому ми їх звикли бачити. Упродовж свого становлення газети змінювались, удосконалювались, мабуть, саме через це преса займає значне місце в системі ЗМІ. Серед етапів розвитку газетної періодики варто виокремити такі: 1) період пражурналістики (виникнення первинних засобів передачі та розповсюдження інформації); 2) підвищення освітнього рівня суспільства, яке потребувало отримувати інформацію не лише в усній формі, а й у письмовій; 3) поява в Європі перших газет; 4) розквіт журналістики в капіталістичному суспільстві та охоплення у всього світу масовими друкованими періодичними виданням; 5) технічний прогрес, виникнення нових ЗМІ [10].

Перші друковані газети виникли ще на початку XVII ст. у Бельгії та Франції. Історія преси України сягає 9 липня 1749 р., коли у Львові вийшов друком листок «Кур'єр львівський» (польською мовою), що містив відомості про релігійне та світське життя міста.

Одним з перших, хто спробував описати особливості розвитку періодичних видань, є український дослідник А. Животко. Найголовнішою з-поміж різноманітного за тематичним спектром творчого й наукового доробку є його «Історія української преси». Серед досліджуваного масиву періодики він згадує перші часописи, які з'являлись на українських землях.

Першим із них є тижневик французькою мовою під назвою «Gazette de Leopol», який вийшов у 1776 році. Уперше він з'явився у Львові 1 січня. На чотирьох основних сторінках розміщували рекламні оголошення, а в додатках – новини та повідомлення.

Заголовок містив зображення герба Австрії. Видавала газету друкарня Антона Піллера. Про власника та видавця газети нічого не відомо. Створений за зразком преси європейських столиць, часопис інформував про події зі всіх великих міст Європи, в основному це були новини політичного характеру, а подекуди і з приватного життя. Серед усього матеріалу, який публікували у газеті, також траплялись відомості й з українського життя, як місцевого характеру, так і зі східних українських земель.

Видання створило передумови для створення нової періодики. І вона вже в кінці XVIII – на початку XIX ст. з'являється німецькою, французькою, польською, румунською та угорською мовами. Перший щоденний часопис в Україні «Dziennik patriotycznych politykow». У 1792–1793 та 1794–1798 рр. його видавав у Львові українець за походженням Михайло Гарасевич, проте як за мовою, так і за духом, видання було польським.

Становлення періодичної преси на східних українських землях відбулось дещо пізніше, а саме в першій половині XIX століття. Спочатку газети з'являлись у Харкові, згодом в Одесі та у Києві.

Першим таким часописом був тижневик під назвою «Харковський Еженедельник», що його почав видавати 1812 р. харківський книгар Лангнер з допомогою професора Харківського університету К. Нельдехена. Часопис подавав про місцевий побут та інтереси, якими жило громадянство тодішньої Слобожанщини. Появилось 12 чисел. Припинив своє існування з огляду на малу кількість передплатників, що було зазначено управою університету такими словами: «...в тутешньому краї дуже мало людей, що цікавляться такими творами» [7].

Першою україномовною газетою є «Зоря Галицька», яка вийшла в Галичині 15 травня 1848 р. Вона видавалася до квітня 1857 р. як орган

Головної Української Ради. А в 1849 р. у Львові засновано урядовий часопис «Галицько-Руський вісник». Напівофіційним органом, що видавався в Австро-Угорщині для українців, був «Вісник для русинів в Австрійській державі» (1850–1856).

У 60-ті роки ХІХ ст. кількість періодичних видань значно збільшилася. З'явилися газети, розраховані на ширші кола читачів: «Киевлянин» (1864), «День» (Одеса, 1869), «Новороссийский телеграф» (Одеса, 1869) та інші. У багатьох містах почали виходити масові щоденні газети, значення яких, як історичного джерела, важко переоцінити. У Західній Україні першою щоденною газетою (з 1888 р.) стала львівська газета «Діло» (1880–1916).

Перша українська газета на Наддніпрянщині – «Хлібороб», заснована у місті Лубни Полтавської губернії у листопаді 1905 р. Вона виходила за редакцією В. Шемети. До заборони вдалося випустити п'ять номерів, які мали велику популярність серед населення, особливо селян. З кінця 1905 р. у Полтаві видавалася газета «Рідний край», у Могилеві-Подільському з 1906 р. – «Світова зірниця». 1 січня 1906 р. у Києві за участю С. Єфремова та В. Чикаленка була заснована газета «Громадська думка». Заборонена владою, вона почала виходити у вересні 1906 р. під назвою «Рада». Газета перетворилася на координаційний центр українського національно-визвольного руху Наддніпрянщини [12].

На початку ХХ ст. українська преса, з'явившись по всіх землях України та народившись за територіально-етнографічними межами, стала тією трибуною, звідкіль голос лунав до країн Європи та Америки і єднав українське громадянство з громадянством інших держав [11, с. 52].

1.2. Історія та структура газети «Високий замок»

«Високий замок» – це щоденна суспільно-політична газета, яка виходить у Львові. Уперше «Високий замок» з'явився у 1946 році під назвою «Львовская правда» і виходив п'ять разів на тиждень. А з 1991 року

друкується і з сучасною назвою. Часопис був органом обласного і міського комітетів Комуністичної партії України, а також місцевих рад. За часів хрущовської відлиги газета була двомовною. Видавалася російською й українською, але згодом виходила лише українською.

Коли Україна здобула незалежність, «Львовская правда» перетворилась на «Високий замок» і продовжувала деякий час виходити російською мовою, аби зберегти читачів. Однак голова Львівської обласної ради В'ячеслав Чорновіл вирішив, що видання треба реформувати. Згодом він запропонував стати головним редактором часопису Степанові Курпілю. У свою чергу той погодився при умові, якщо газета буде україномовною. Таким чином наклад української версії почав збільшуватись, а російської – зменшуватись. У результаті 85–90% читачів надавали перевагу україномовному «Високому замку», і всього 10–15% – російському. Тоді ж російський варіант залишився тільки в тижневика. Упродовж 1990–2010 років це була єдина російськомовна газета у Львові, яку можна було купити на розкладках. Уже у 2015 році через економічну кризу тижневик російською мовою припинив своє існування.

За час свого існування «Високий замок» мав кілька власників. Значною частиною акцій володіла Львівська обласна рада та норвезька фірма «Orkla Media A.S.». Уже з 2000 року основними акціонерами є ПрАТ «Видавничий дім Високий замок». Першим редактором є Степан Курпіль (1991–2006), тепер генеральний директор. Над створенням газети працюють: головний редактор Наталка Балюк (2006 – донині), заступник головного редактора – Галина Вдовиченко, журналісти — Іван Фаріон, Галина Ярема, Омар Узарашвілі, Зіновія Воронович, Юлія Ліщенко, Марія Доротич, Оріся Хом'як, Інна Пукіш-Юнко, Олена Гутик, Наталія Дружбляк, Ігор Тимоць, Лариса Попроцька, Олена Садовник, Сюзанна Бобкова, Інна Корчук, Олеся Пастернак. Газета в Україні розповсюджується в роздріб у таких містах: Львів, Ужгород, Чернівці, Івано-Франківськ, Тернопіль, Хмельницький, Рівне, Луцьк, Вінниця, Київ. Також її можна придбати за передплатою.

Типологічні особливості видання: тип видання – газета, за місцем виходу – регіональна, за місцем розповсюдження – всеукраїнська, за змістом – громадсько-політична, періодичність виходу – позиціонує себе як щоденна, але виходить у вівторок, четвер і п'ятницю. Загальний наклад – 425000 примірників. Обсяг видання – 16 сторінок, тижневик – 24 сторінки. Кількість полос на шпальті – 4-5. Мова видання – українська. Газета повнокольорова, випускається в А3 форматі. Видання розраховане на українського читача, але є рубрика «ЛеоПоліс», яка винятково присвячена львівським новинам. Часопис «Високий замок» не розмежовує своїх читачів за територіальною чи віковою ознаками.

Основні рубрики видання: «ЗСУ», «Акценти», «Актуально», «Країна», «Резонанс», «Політика», «Гість», «Кримінал», «Економіка», «Вікно у світ», «Подорожі», «ЛеоПоліс», «Смачне життя», «Погляд на життя», «Тет-а-тет», «Далеке і близьке», «Здоров'я», «Життя», «Живий куточок», «Спорт», «Передостанок», «Наостанку». У зв'язку з певними подіями редакційний колектив доповнює постійні рубрики ще такими: «Новини», «Війна», «Стиль життя», «Хобі», «Кримінал, пригоди, трагедії», «Точка зору», «Спецрепортаж», «Тема», «Сім'я», «Герої не вмирають», «Круглий стіл», «Корисно знати», «Закон і беззаконня», Афіша, «Світ», «Світ про Україну», «Освіта», «Цікава наука», «Культура», «Пряма лінія», «Втрата», «Офіційно», «Калейдоскоп», «Зорі віщують».

«ЗСУ» – рубрика, присвячена учасникам російської війни, зокрема, публікуються історії героїв, хроніка подій на фронті, повідомлення Генштабу та ін. «Акценти» – рубрика зосереджує увагу читачів на певних сферах життя. Зазвичай це інформація про погоду, надзвичайних людей, історичні події. «Актуально» – висвітлення усіх злободенних тем. «Резонанс» – відгук про певну подію, до якої додають коментар спеціаліста. Рубрика «Гість» публікує на всю шпальту інтерв'ю з відомою людиною. «Вікно у світ» пише про світові винаходи, події, явища, про стосунки України з іншими країнами.

«Стиль життя» – розповідається про спосіб життя і відомих зірок, політиків, і вуличних художників, простих селян. Рубрика «ЛеоПоліс» зорієнтована на жителів Львова. Висвітлюються події, які відбулись у місті, які проблеми турбують львів'ян. «Смачне життя» – це рубрика про те, як і з чого приготувати не лише щось смачне, а й щось корисне.

«Далеке і близьке» – пропонує екскурс в минуле, інформацію про історичні події, пам'ятки. «Він і вона» – знайомство з реальною історією кохання.

«Здоров'я» – пропонує рекомендації з догляду за собою, консультації кращих лікарів, новинки у сфері медицини. «Тет-а-тет» – особистісні інтерв'ю з простими людьми, які зробили щось важливе для країни, міста, села. «Живий куточок» – цікаві факти про тварин, пахів, надзвичайні історії про домашніх улюбленців. «Спорт» – новини спорту країни, світу, інтерв'ю зі спортсменами.

«Передостанок» – кросворди, гороскопи. На прикінцевих сторінках в межах рубрики «Наостанку» публікують анекдоти, результати фотоконкурсу.

Видавничий дім «Високий замок» також видає: газету «Добрий господар» (2 рази на місяць), журнал «Життя і жінка» (раз на місяць), газету «Добре здоров'я» (2 рази на місяць), журнал «Добра кухня» (раз на місяць), журнал «Неймовірні історії життя» (раз на місяць). Окрім паперового варіанту, газета «Високий замок» також має свій сайт. За допомогою нього можна ознайомитись із деякими матеріалами, які опубліковані в друкованому виданні.

Упродовж свого становлення та розвитку «Високий замок» змінювався і вдосконалювався. Уже в 1992 році часопис був популярним і затребуваним. Це пояснюється тематикою й наповненням газети. Тоді видання належало Львівській обласній Раді народних депутатів, розповсюджувалось по всіх областях України. Було чорно-біле й видавалось двома мовами (російською та українською), уже тоді можна було передплатити як україномовну, так і

російськомовну версію. Хоча часопис «Високий замок» містив лише чотири сторінки, редакційний колектив публікував матеріали різного спрямування.

Видання мало низку рубрик: «Дуже коротко» – повідомляли про найважливіші події. «Новини з Львівської ратуші» – про політичне життя й суспільно-значущі проблеми, явища.

Цікавою була рубрика «Вітальня Ганни», яку вели журналісти Клара Григоренко, Галина Вдовиченко і художниця Ольга Омельчук: «...в нашій «Вітальні Ганни» ми завжди говоримо «Будь ласка» нашим новим читачам і запрошуємо їх до свого вогника для того, щоб надати їм і їх сім'ям декілька хвилин відпочинку» (Високий замок. 1992. №5. С. 2).

У свою чергу «Вітальня Ганни» містили ще такі підрубрики: «Колонка господині вітальні», «Поради читачок», «Гість вітальні» (найчастіше гостем виступав стиліст, майстер із зачісок, який давав рекомендації до покращення своєї зовнішності і не тільки), «Неймовірно, але факт», «Азбука краси» (рецепти по догляду за собою, рекомендації щодо схуднення). Рубрика висвітлювала рецепти з рукоділля, домашніх виробів, давала поради як оновити недорогого свій гардероб, коли краще виходити заміж, активно спілкувалась і з своєю аудиторією у формі листів.

«Я плюс ти» – рубрика, яка хоч якоюсь мірою полегшувала самотнім людям пошук своєї другої половини, давала можливість вибору. Її можна порівняти зі сучасними чатами знайомств на телебаченні, де охочі пишуть коротку інформацію про себе і кого вони хотіли б знайти: «285. Якщо ви серйозний мужчина зростом не нижче 180 см, у віці до 35 років, то можете познайомитись з цікавою стрункою 30-річною блондинкою, у якої є труднощі з добудовою будинку у Львові» (Високий замок. 1992. №5. С. 4). Редакція активно підтримувала зв'язок із своїми читачами, тому не було проблеми знайти людину за повідомленням, яке вам до душі.

«Хроніка сімейна і товариська» – висвітлювала привітання, побажання, повідомлення з нагоди таких сімейних урочистостей, радісних подій у житті ваших родичів, друзів, знайомих. Окрім вищезазначених рубрик газета

«Високий замок» на своїх сторінках розміщувала ще спортивні новини, гороскопи, кросворди, рекламні тексти (послуги різних підприємств, продаж або обміняю, розклад роботи театру, цирку та інше).

Зовнішнє оформлення видання й жанрова палітра суттєво відрізнялись від теперішнього «Високого замку». Зміст газети в основному складали новини з прес-центрів («Повідомляє прес-центр Львівської обласної ради»), зазвичай їх розміщували на першій шпальті. Разом з ними на першій сторінці була центральна стаття «Перший автобус створено там, де нещодавно складали танки».

У публікації розповідалось про те, як на Львівському танкоремонтному заводі урочисто відзначили першого Україні автобуса для міста. За обсягом матеріал невеликий, містить детальну розповідь про те, хто брав участь у будівництві автобуса. Тоді для українського суспільства це був дійсно незвичайний день: «У цей святковий день народження першого автобуса біля нової машини зібралися танкоремонтними, щоб побачити первістка, привітати колег з перемогою».

Уже перший громадський транспорт намагалися зробити комфортним: «Автобус з фірмовим знаком танкоремонтного заводу виглядав святково. Величезний салон, широка площадка скупчення, низька підлога, яка за висотою регулюється пристроєм, – це значні зручності для інвалідів, дітей, людей похилого віку» (Високий замок. 1992. №5. С. 1).

Серед жанрового наповнення переважали замітки, кореспонденції, центральні статті. Зараз газета «Високий замок» має значно більшу різноманітність жанрів, інший характер інформації, проте перші номери видання висвітлювали цікаві матеріали, задовольняли потреби своїх читачів. Часопис й досі не втратив своєї популярності серед інших ЗМІ.

Висновки до розділу. Упродовж історії становлення та розвитку періодичних видань було зроблено багато досліджень. Цьому питанню чимало уваги приділяється як збоку українських науковців, так і російських.

Серед них варто виокремити праці: А. Животка, В. Здоровеги, І. Михайлина, А. Москаленко, М. Недопитанського, М. Тимошика, В. Шкляра.

Часопис «Високий замок» – це всеукраїнська щоденна газета, яка висвітлює суспільно-політичні теми. Упродовж свого існування мала кілька власників, але попри всі обставини не втратила популярності. Газета нараховує чимало цікавих рубрик, завдяки цьому здатна задовольнити потреби своїх читачів.

РОЗДІЛ 2

ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНЕ НАПОВНЕННЯ ЧАСОПISУ «ВИСОКИЙ ЗАМОК»

2.1. Проблемно-тематичні особливості газети «Високий замок»

Часопис «Високий замок» найчастіше приділяє увагу темам російсько-української війни, політики, економіки, культури, екології, спорту та соціальним питанням. Значно менше уваги приділяється антикримінальній та антинаркотичній проблематиці. Завдання автора – акцентувати увагу громадськості, політичних діячів на конкретній проблемі та запропонувати певне її розв’язання. Застерегти й уберегти людей, якщо це, наприклад, матеріали антикримінального спрямування.

Будь-які зміни у політичному й економічному житті країни газета висвітлює у таких рубриках: «ЗСУ», «Війна з РФ», «Політика», «Економіка», «Країна», «Вікно у світ», «Актуально», «Акценти», «Тема». Здебільшого це кореспонденції, інтерв’ю, коментарі та статті.

Із липня 2022 року наскрізною темою в кожному номері видання була війна в Україні, насамперед – це історії українських воїнів, які загинули на полі бою. Газета інформувала громадян про полеглих героїв, редакція висловлювала співчуття рідним, а також присвячувала цілі шпальти розповідям про захисників, які «на щиті» повернулися додому, перейшли із земного до небесного строю, а їхні імена золотими літерами назавжди вкарбувалися у Книгу пам’яті про героїв незалежної держави.

Загалом у кожному номері подається остання інформація про ситуацію на фронті, про відбиття наступу російських військ на різних напрямках, надання Україні зброї для успішного ведення бойових дій та посилення протиповітряної оборони, зведення фортифікаційних споруд у прикордонних областях, аварійні відключення світла через ворожі атаки, обстріли житлових кварталів та об’єктів енергетичної інфраструктури,

мобілізацію і демобілізацію, благодійність для ЗСУ, об'єднання зусиль влади, бізнесу, волонтерів і всього суспільства задля Перемоги та ін.

Мають місце матеріали, присвячені медичному обслуговуванню учасників війни. Наприклад, у публікації «Військовий, який, захищаючи країну, отримав важкі травми, вчиться ходити наново у центрі Незламних» (Високий замок. 2023. №7. С. 14) йдеться про лікування бійця Олександра Довгалюк з Хмельниччини, якому ворожий боєприпас пошкодив третину черепа та праву півкулю мозку. До повномасштабного вторгнення працював фотографом. Щойно почалася велика війна, чоловік вивіз дружину з дітьми за кордон, а сам повернувся до України та поповнив лави 36-го окремого стрілецького батальйону.

Журналіст розповідає не тільки про можливості сучасної вітчизняної медицини, але й ділиться з читачами мріями воїна, який після одужання щонайперше піде на прогулянку разом з дружиною вулицями Львова, а також підніметься на Говерлу.

Знаходимо в газеті щемливі історії про репатріацію на Батьківщину загиблих героїв «Україна повернула тіла ще 99 полеглих захисників» (Високий замок. 2023. №14. С. 24). Автор повідомляє, що 77 військових, тіла яких вдалося репатріювати, воювали на Донецькому напрямку. Ще 20 полеглих воїнів повернули із Запорізького напрямку, а двох – із Харківського.

Загиблих воїнів вдалося повернути завдяки взаємодії Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими з представниками структур сектору безпеки та оборони України. Крім того, поверненню сприяв Міжнародний комітет Червоного Хреста.

У публікації «СБУ затримала російську агентку, яка наводила російські ракети на Житомирщину» (Високий замок. 2023. №7. С. 21) йдеться про те, щоб громадяни були обачними і про підозрілих осіб, які з'являлися у їхній населених пунктах, на вулицях, будинках, у квартирах по-сусідству, повідомляли до Служби Безпеки України. Адже, ворожа агентура ще до

війни потрапила в українські села і містечка, як от агентка російської розвідки, яка коригувала ракетно-дронові удари РФ по Житомирщині. Для виконання ворожого завдання коригувальниця обходила місто та його околиці, де намагалася виявити місця найбільшого зосередження особового складу українських захисників.

Також під час розвідувальних вилазок агентка звертала увагу на «адреси», поблизу яких періодично була військова техніка. Під час спецоперації співробітники Служби безпеки затримали російську агентку в її помешканні. У фігурантки вилучили мобільний телефон із доказами її контактів з агресором.

Ще одна тема, пов'язана із воєнною проблематикою – сексуальне насильство з боку російських окупантів. У кількох номерах «Високого замку» повідомлялося про факти сексуальних знущань над українцями. Станом на 1 липня 2023 р. зафіксовано 292 факти сексуального насильства, вчиненого окупантами під час повномасштабної війни. Про це повідомив уповноважений Верховної Ради із прав людини Дмитро Лубінець за результатами виступу на заході спецдоповідачки ООН Еліс Едвардс на тему сексуальних катувань під час збройних конфліктів (Високий замок. 2023. №28. С. 14). «Найбільше злочинів окупанти вчинили у Херсонській, Донецькій, Київській і Харківській областях», — зазначив омбудсмен.

Лубінець заявив, що російські солдати не зважають ні на вік, ні на стать – вчиняють сексуальне насильство проти українських дітей, жінок, чоловіків.

Економічну й політичну тематику журналісти висвітлюють у формі предметного, предметно-особистісного інтерв'ю. У рубриці «Тема» матеріал «Прокуратура не буде «государевим оком»» розповідається про новий закон. Респондентом виступає юрист-практикант, прокурор міста Львова Андрій Гнатів, який дає розлогі відповіді й пояснює читачам усі особливості закону. Журналіст ставить предметні запитання: фактові: «Поки що всі кримінальні провадження щодо чиновників розслідують слідчі прокуратури. Чим тоді

займатимуться працівники Національного антикорупційного бюро?»; проєктивні: «Новим законом змінюється структура органів прокуратури. Складатиметься з генеральної прокуратури, регіональних і місцевих прокуратур, військових прокуратур, спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Прокуророві, за новим законом, обиратимуть на конкурсних засадах. Як це втілюватиметься в життя на практиці? Чи очікує на працівників прокуратури суттєве скорочення?»; оціночні: «Підсумуйте, будь ласка, свій аналіз нового Закону «Про прокуратуру»» (Високий замок. 2023. №48. С. 10).

Висвітленню кримінальних тем львівський часопис приділяє мало уваги. Їх можна знайти у рубриках «Кримінал», «Закон і беззаконня», «Кримінал, пригоди, трагедії». Найчастіше це замітки та кореспонденції. Недоліком є те, що матеріали не виконують антикримінальної функції. Замітка «16-річна шмаркачка закривала жертві рот, коли бойфренд її лупцював» розповідає про наслідки протиправних дій і як вони відбувались: «Коли жертва впала на землю, нападники забрали у неї мобільний телефон і три флеш-картки загальною вартістю понад п'ять тисяч гривень», «...зловмисники визнали вину та співпрацювали зі слідством. Вироком суду старшого, 25-річного грабіжника, засудили до чотирьох шести місяців позбавлення волі...» (Високий замок. 2023. №119. С. 8). Публікація лише повідомляє про те, що сталося, і не дає читачеві відповіді на запитання: Як себе захистити?

Культурологічна тематика у виданні «Високий замок» яскраво виражена. Її висвітлюють у рубриках «Культура», «Подорож», «Гість», «ЛеоПоліс», «Далеке і близьке». Зазвичай це бесіда з відомою людиною, портретні й подорожні нариси. До прикладу, газета часто публікує звіти: «Фестиваль, як гангрена, – повинен розростатися», «Ти танго мені заспівай...». У другому звіті повідомляється про перший фестиваль ретро-музики ім. Богдана Веселовського, який відбувся у Львові. Автор деталізує життєвий шлях композитора, розповідає про українське танго: «Ніхто не міг

увияти, що українське танго – це шикарна музика, яка має звучати не лише у кав'ярнях, а й на танцмайданчиках, і не тільки на Західній Україні. У танцювальних гуртках танцюють під аргентинське танго і мало хто чув про українське, а коли воно вже звучить, то всі просто зачаровуються» (Високий замок. 2023. №43. С. 9). «Високий замок» пропагує як закордонні надбання культури, так і популяризує українські цінності. Також ця рубрика дає можливість створити домашню бібліотеку з культурологічної тематики.

Варто зауважити, що у 2023 році у «Високому замку» була нова рубрика «Кіно», у якій висвітлюють новинки кінематографії. Переважно там публікують рецензії та інтерв'ю.

Рецензія (від лат. *recensio* – розгляд) – один із найпоширеніших літературно-критичних жанрів, мета якого аналіз, оцінення художнього, мистецького, публіцистичного, наукового твору, зіставлення його з життям, а також розгляд порушених у творі суспільних проблем [12].

У матеріалі «Ми стоятимемо на Майдані, поки нас не почує світ» автор дає оцінку документальному фільму «Зима у вогні»: «...З перших кадрів заціпило. Не ворухнутися. Нічого не забулося, нічого не минулося, нічого не стишилося, лише усі почуття пішли у глибину душі, як вода у землю. Дивилася «Зиму у вогні, і серце час від часу гупало у горлі» (Високий замок. 2023. №11. С. 19). Журналіст не лише проаналізував, але й критикував, ділився враженнями від побаченого, а не просто розрекламував кінострічку.

Чи, наприклад, рецензія на документальний фільм «Маріуполь. Окупація». Історії маріупольців, які пережили окупацію. Журналіст Андрій Бедняков зібрав свідчення маріупольців, яким вдалося евакуюватися з міста Марії, а також тих, хто й досі виживає в російській окупації. Що відбувалося й зараз відбувається в Маріуполі? Як окупанти знищували докази своїх злочинів? Як насправді склалася доля маріупольських дітей?

Телеведучий Андрій Бедняков народився й виріс у Маріуполі. В рідному місті журналіста загинула його мама, але він досі не може навіть просто попрощатися з нею. Історія міста Марії поступово зникає з

інформаційного простору, тому цей проєкт буде важливим нагадуванням усьому світові про жахливі наслідки воєнних злочинів росії. Кінострічка «Маріуполь. Окупація» є задокументованим свідченням маріупольців, які на свої очі бачили, що росіяни зробили з їхніми домівками, а також знаходилися на межі виживання через голод, постійні обстріли й удари авіабомб.

Один із героїв документального фільму Маріуполь. Окупація – це художник Данііл Немировський, який творив у бомбосховищі під час бомбардувань Маріуполя. Кожен малюнок Данііла є відбитком страшної реальності міста й звірських російських злочинів. Що митець пережив під час окупації? Що змушувало людей навколо нього божеволіти? Автор фільму запрошує читачів газети переглянути цю стрічку (Високий замок. 2023. №46. С. 17).

2.2. Місце інформаційних жанрів на шпальтах видання

Створюючи номери газети «Високий замок», автори дбають про інформаційні потреби читачів, щоб своєчасно донести інформацію до аудиторії. Використовуючи цікаве тематичне наповнення, жанри журналістики, часопис задовольняє потреби сучасного суспільства.

Жанр (від лат. «genus» – рід, вид) – тип, рід твору, який відзначається особливими тільки йому властивими рисами й ознаками щодо композиції, структури, образних засобів і творчих прийомів, мови і стилю викладу. Жанр – це втілений зміст, реалізований задум, результат творчості [5].

Аналізуючи жанрове наповнення газети, з упевненістю можна стверджувати, що у часописі серед усіх груп жанрів переважають інформаційні: замітки, інтерв'ю, репортажі. Однак аналітичні теж присутні – кореспонденції, статті. Жанри художньо-публіцистичної групи на шпальтах «Високого замку» трапляються рідко, найчастіше це нарис (подорожній та портретний).

Головна мета будь-якого періодичного видання – оперативно інформувати свою аудиторію. Найчастіше газета використовує такий інформаційний жанр, як замітка. Це коротке інформаційне повідомлення, що відповідає на запитання: Хто? Що? Де? Коли? Як? Коли трапляються замітки більшого обсягу, то вони називаються розширеними замітками. Замітка в українській пресі є жанром усталеним, традиційним, таким, що легко розпізнається як журналістом, так і читачем [8].

Жанр замітка присутній у кожному номері газети. Найчастіше його можна знайти в таких рубриках: «Акценти», «Актуально», «ЛеоПоліс», «Закон і беззаконня». На сторінках часопису активно функціонують хронікальні та розширені замітки.

У рубриці «Країна» розширена замітка «Сказав, що йде покурити, а сам вистрибнув з вікна» побудована за принципом «перевернутої піраміди». Новинне ядро – розповідь про те, що 43-річний чоловік, мобілізований з Вінниччини, в ніч з 21 на 22 червня вистрибнув з вікна п'ятого поверху Львівського військового шпиталю. Деталі виступають розповіді Олександра Поронюка, керівник Західного регіонального медіа-центру Мінобороти, та головного лікаря військового шпиталю Івана Гайда. Обоє стверджують, що чоловік мав певні проблеми з психічним здоров'ям. Бекграунд – волонтер Марини Якошува прокоментувала трагедію так: «Цей чоловік двічі намагався вкоротити собі віку. Останній раз лікарі його «зібрали». Чоловік-«суїцидник», казав, що не хоче жити...» (Високий замок. 2023. №67. С. 4).

Замітка «Гігантську сирну запіканку з'їли за півгодини» повідомляє про те, як на день міста в Кременчуці виготовили найбільшу сирну запіканку в Україні. Детально вказано як саме виготовляли смаколика-гіганта вагою 113 кг, який внесли до Національного реєстру рекордів України під час щорічної благодійної акції «Пробіг з вірою в серці». Однак немає відповіді на питання Хто? Варто було б вказати, хто займався цією справою, скільки

людей було задіяно для того, аби спекти таку величезну запіканку (Високий замок. 2023. №107. С. 2).

Неабияке місце серед масиву інформації, що подається у виданні, займає репортаж. Це – один з найефективніших жанрів публіцистики, оскільки поєднує в собі оперативну подачу інформації її аналізом. Жанровий елемент – відображення події в тому вигляді, в якому вона відбувалася насправді. Репортажу властиво специфічне відтворення часу і простору. Час в репортажі умовний, бо не відповідає за тривалістю реальному часі описуваної події, але воно завжди рухається в одну сторону – від початку опису події до її завершення.

Автор публікації «Тут нема ДНР. Але й України – теж...» у рубриці «Спецрепортаж» переносить читачів на місце події. Немає сумніву, що журналіст побував у «сірій» зоні Донбасу, у с. Миронівське. Про це свідчить і детальні розповіді того, що побачив автор публікації, і фото, які доповнюють текст.

Розпочинається зі вступної сцени: зустріч журналіста із завідувачем місцевої бібліотеки Наталією Філяєвою, яка провела два місяці у бомбосховищі; розвиток цієї сцени – бібліотекар розповідає про все, що тут відбувалось (звідки летіли снаряди, де переховувались, з чією допомогою виживали). Далі подану яскраву деталь – опис бомбосховища, куди ховались жителі селища під час обстрілу: «У напівтемному приміщенні доволі затишно. Побілені стіни прикрашають плакати, фотографії і дитячі малюнки. На підлозі один біля одного розкладені лежачи, матраци і спальні мішки. Не віриться, що тут вміщалось півтисячі люду...».

Журналіст використовує і бекграунд: коментарі Наталі про те, як себе поводити люди; опис журналістом усього навколо (зруйновані будівлі). Заключна сцена – коментарі власниці магазину Ольги Савченко, який грабували: «Які настрої у селищі переважають? Підтримують «ДНР» чи Україну? – запитую у розмові з жінкою. – У каждого свое мнение. – Яка ваша думка? – Лишь бы не стреляли...».

Напруга й динамізм досягається за допомогою зміни планів (крупні, загальні), розмірів абзаців, довжини речень. Лінія розповіді – «червона нитка» – подорож – рух у просторі, тому що журналіст описує все, що відбувалось протягом обстрілів, зображує усі наслідки війни, які зазнали смт Миронівське і його жителі (Високий замок. 2023. №128. С. 5).

Заслуговує на увагу і репортаж «Тут є і Париж, і Варшава...Контрасти Вінниці». Журналіст, відвідавши на Європейському майадні 10-й ювілейний фестиваль «VinBookFest», ділиться своїми враженнями від міста з читачами: «Місто живе наче у кількох часових поясах одночасно». Вступна сцена: опис вулиць міста, якими йшов автор; розвиток цієї сцени – детальний опис вул. Оводова, пояснення її назви, історичних передумов; бекграунд – розповідь про атмосферу. Заклучна сцена: «Вінницю побачила як місто контрастів. Тут книгарня «Є» не вміщує усіх бажаючих прийти на зустріч з письменниками, але у міському транспорті не побачила жодного пасажера з паперовою чи електронною книгою». Лінія розповіді – «червона нитка» – подорож – рух у просторі, журналіст описує все, що побачив, мандруючи містом (Високий замок. 2023. №58. С. 11).

Журналісти «Високого замку» вміло створюють так званий «ефект присутності», яскраво передають атмосферу події, підтверджуючи це словами учасників дійства, розповіддю про власні пережиті емоції та реальними фото.

Наприклад, репортаж «У Вінниці відбулася акція на підтримку полонених захисників Маріуполя» (Високий замок. 2023. №129. С. 21). Йдеться про акцію на підтримку полонених захисників Маріуполя, яка відбулася у Вінниці 11 жовтня. Місто долучилося до автопробігу, який організували, аби привернути увагу до полонених оборонців. Стартував автопробіг зі столиці і триватиме чотири дні. Із Вінниці він вирушив до Хмельницького. Журналістка О. Федоренко переносить читачів на місце події – у центр міста, де вирують емоції. Робить опис локації: «З прапорами України та світлинами рідних, які наразі в російському полоні, учасники

заходу зібралися на Європейській площі. Зоорганізувала автопробіг громадська організація «Волю захисникам Маріуполя». Ілюструє свою розповідь коментарем учасниці акції Анни Пажери: «Хочемо показати, донести міжнародним організаціям, які не звертають увагу на нашу біду. Тому що міжнародний комітет Червоного Хреста, ООН – вони всі мовчать і замовчують цю проблему, і, як ми бачимо, ця проблема ніде не висвітлюється. Ми вирішили зробити це самі, ми вирішили висвітлити її самі. І закликати до боротьби за наших рідних».

Далі журналістка зазначає, що у Вінниці до акції доєдналися 60 осіб. Розповідає історію Анастасії Крисак – у російському полоні її наречений, військовослужбовець полку «Азов».

Ксенія Лістренко стояла зі світлиною брата Олександра. Розповіла, хлопець – строковик. З травня минулого року, де він і що з ним – немає жодної інформації.

Наприкінці публікації авторка наголошує, що такі акції важливі, бо привертають увагу суспільства, зокрема, органів влади, які мали б активніше вести перемовини з ворогом про повернення захисників додому.

На шпальтах «Високого замку» часто трапляється подорожній нарис з репортажними елементами, який можна знайти у рубриках «Подорожі» та «ЛеоПоліс».

Подорожній нарис стоїть на межі художньої літератури та публіцистики, цим самим зумовлюючи можливості його різної інтерпретації у кожній з цих галузей. На відміну від письменника, який, спостерігаючи за життям, відтворює його на основі широкого узагальнення своїх особистих спостережень, перед автором журналістського нарису стоїть дещо інше завдання – описати життя в його безпосередності. У зв'язку з цим він змушений оперувати фактами, які є наочними прикладами. Саме в подорожньому нарисі важливу роль відіграють подробиці, пейзажні й портретні характеристики. Без них не вимальовується ані образ людини, ані обстановка, ані картини дійсності [2, с. 38].

Нарис «Місто мостів, зустрічей і гномів» показує яскраве місто Вроцлав, столицю Нижньої Сілезії. Мова ведеться від журналіста, який дійсно побував там, пережив емоції й зумів передати свої враження читачам. Публікація схожа на оповідання, яке приносить задоволення й відмежовує вас від проблем та навколишнього світу. Автор вміло вносить художні порівняння: «Як тільки не називають Вроцлав – і «квіткою у камені», і «містом мостів», і «містом студентів»... Це тисячолітнє місто справедливо називають ще й «містом зустрічей» у Польщі. Якщо вам колись пощастить його відвідати, самі у цьому переконаєтесь». Відомо, що у Вроцлаві є 300 маленьких бронзових «чоловічків» (гномів), які розкидані по місту.

Автор розповідає тутешню легенду: «...давно у місті ходив гномик в оранжевому капелюшку. І там де він з'явився, «вимальовувалися» малюнки гномів, які незабаром перетворювалися на живих істот». Окрім атмосфери й визначних місць міста журналіст показав менталітет його мешканців. Упродовж своєї подорожі він зустрічав чимало цікавого, однак за місяць до виборів не побачив жодної політичної реклами: «Люди тут навіть не розуміють, як можна продати свій голос. На наше запитання: за скільки злотих ви би продали свій голос за якогось певного кандидата, старший пан подивився на нас, як на мале пиво» (Високий замок. 2023. №107. С. 11).

Завдяки журналістам, які вміло пишуть подорожні нариси, читач отримує безкоштовну путівку до Європи і не тільки. Після прочитання складається враження, що побував у тому чи іншому місті. Інколи у нарисі присутні репортажні елементи, однак переважає художність та образність.

Досить популярним у виданні є інтерв'ю різних видів. Журналісти ставлять цікаві запитання, які не лише дають читачам відповіді, а й показують справжнє «Я» тієї чи іншої людини.

Специфіка інтерв'ю як жанру полягає в тому, що факт, подія, явище, їх суспільно-політичне значення розкриваються через повідомлення, думку компетентного співбесідника, який володіє інформацією. Отримання її від очевидця через пряму мову створює відчуття достовірності [19].

Жанр інтерв'ю можна знайти у кожному номері «Високо замку». Найчастіше використовують у таких рубриках: «Гість», «Політика», «Економіка», «Вікно у світ», «Тет-а-тет», «Стиль життя», «Війна», «ЛеоПоліс», «Далеке і близьке», «Спорт», «Здоров'я».

Загальне правило запитань в інтерв'ю полягає в тому, що інтерв'ю – це поєдинок, в якому співрозмовник хоче показати себе з кращої сторони, ніж він є насправді, тоді як завдання журналіста – виявити його справжню сутність. Такі «поєдинки» спостерігаються в часописі і зацікавлюють читачів, оскільки завжди цікавить аудиторію щось особисте, інтимне, скандальне.

Залежно від функції питання в інтерв'ю поділяються на предметні, керувальні та поведінкові. Мета предметних питань – отримання інформації. Предметні питання бувають фактові, оціночні, інтроспекційні, проєктиви і гіпотетичні. Керувальні питання служать для управління діалогом і діляться на такі, що відкривають, перехідні, фільтрувальні, ствердні і когнітивні. Поведінкові питання в свою чергу служать для маніпулювання співрозмовником, провокування певних дій з його боку. Такі питання застосовуються в інтерв'ю – конфронтації. Мета журналіста в цьому випадку – не отримати інформацію, а вивести співрозмовника зі себе, щоб представити його потім читачам як неврівноваженого. Поведінкові питання поділяються на сугестивні, питання-пастки, які натякають, підсилювальні і ті, що провокують [13, с. 53].

Героєм інтерв'ю «Тамара Яценко: «На недоброзичливців маю стійкий імунітет» (Високий замок. 2023. №107. С. 9) є народна артистка України. Тип – інтерв'ю-діалог. Більшість питань формуються під час розмови, хоча і є питання, підготовлені заздалегідь. В залежності від теми – це особистісне інтерв'ю. Журналіст ставить питання не лише, які стосуються творчості актриси («...Пригадайте свій перший вихід у цій ролі у виставі «За двома зайцями»»: «Вас не називають, забувши прізвище, Пронею Прокопівною?»), а й подружнього життя, особистого ставлення до чогось («Популярність вам

допомагає у житті?»: «Ваш чоловік також актор. Як це – жити двом творчим людям під одним дахом?»).

Галина Ярема, автор публікації, використала різні види запитань. Серед предметних є фактові: «Ви – єдина артистка в Україні, якій присвоїли звання народної, оминувши заслужену. Це не викликало шквалу обурення серед ваших колег?»; оціночні: «Зараз ви вже не граєте у «За двома зайцями». Не тому, що вас попросили, а тому, що самі відмовилися. Більше того, на своє місце підготували іншу актрису на роль Проні Прокопівни. Не було шкода віддати своє «виPLEкане дитя» у чужі руки?», «Деякі актори відмовляються зніматися у фільмах, де є елементи містики. А ви погодилися на фото сесію для одного з видань у «Вечорах на хуторі поблизу Диканьки», де перетілилися на Хіврю...»; гіпотетичні: «Якби колись не стали актрисою, то ким?».

Також використані з групи керувальних запитань перехідні: «Проня Прокопівна принесла вам славу, вас задаровували квітами і подарунками. Але, мабуть, і моменти розчарувань, заздрощів, можливо, і підлості?»; фільтрувальні: «Правда, що Олег молодший від вас?»... «Вас це не лякає?». З групи поведінкових є провокаційні запитання: «Вас довго не приймали ні в столичний, ні в Хмельницький театр, ви довго шукали «місця під сонцем», «Був період, коли ви працювали у «Шоу Довгонощиків». Чому зараз Віктор Андрієнко не знаходить для вас ролей?»; запитання-пастка: «Останнім часом вас не так часто запрошують у кіно. Чи, може, самі відмовляєтесь?» (Високий замок. 2023. №107. С. 9).

Рух інтерв'ю – вперед. Часто журналіст з однієї теми переходить до обговорення іншої, яку уже згадували (від популярності актриси, теперішнього життя до ролі у фільмі «За двома зайцями»). Запитання і відповіді є досить змістовними та привертають увагу читача.

Інтерв'ю «Катерина Тарута: «З дитинства батько привчав мене: «Хто не працює, той не їсть»», присвячене життєвому й професійному шляху журналістки, ведучої каналу ICTV. Автор розповідає читачам про героїню,

використовуючи провокаційні питання: «Колись ви вели марафон з Канського кінофестивалю, робили інтерв'ю з зірками кінематографа й шоу-бізнесу. Чому покинули легшу роботу і вирішили працювати у програмі новин?». Іноді й трапляється запитання-пастка: «Вочевидь, багато хто думає, що на телеканал вас взяли за телефонним дзвінком батька...». Автор зумів показати К. Таруту з різних сторін: яка вона людина і який спеціаліст. Після прочитання такого матеріалу читач або зацікавиться цією персоною і буде дивитись її передачі, або ж, навпаки, буде уникати телевізійних програм з її участю (Високий замок. 2023. №101. С. 15).

Чи не у кожному номері газети є інтерв'ю з українськими військовими. Приміром, у матеріалі «Чому в армію не треба брати невмотивованих» журналістка Т. Семаковська знайомить читачів із Русланом Петренком – мешканцем Часів Яру, який зараз обіймає посаду головного сержанту мінометного взводу. Чоловік мав можливість скористатися законним правом не йти в армію, але вирішив захищати рідний край. Військовий сумлінно виконує власні обов'язки, навіть попри проблеми зі здоров'ям та одну перенесену операцію на хребті.

Військовий з Часів Яру вважає, що на фронт повинні йти вмотивовані чоловіки, а не ті, кому видали повістки, як покарання. Це погана ідея: «В моєму розумінні такі люди не повинні бути в армії. Ось, наприклад, є 10 людей військових, вони повинні виконувати якесь бойове завдання. П'ятеро з нас адекватні й знають, що їм робити. Ще двоє зовсім не хочуть бути в цьому окопі, третій буде якийсь алкоголік або наркоман, на жаль так буває, а решта зовсім не розуміють, що вони вже на війні. Я розраховую на всіх людей, але ці п'ятеро будуть для нас тягарем» (Високий замок. 2023. №22. С. 3).

Цікавим є інтерв'ю в рубриці «Здоров'я» із лікарем-терапевтом вищої категорії, професором кафедри терапії Української військової медичної академії Мар'яною Селюк. Медик розповідає про симптоми інсульту, як йому протидіяти, що робити, як відрізнити інсульт від мікроінсульту, основні

причини його виникнення і хто знаходиться в зоні ризику. Відповіді респондента доступні для будь-якого (Високий замок. 2023. №119. С. 19).

Не менш пізнавальним та корисним є інтерв'ю із лікарем-педіатром Вадимом Копцем «Чому збільшуються лімфатичні вузли?». Текст читається легко, не перевантажений медичними термінами. Лікар дає конкретні відповіді не лише на поставлені запитання, а й наводить реальні приклади лікування й одужання своїх пацієнтів. Педіатр зазначає: «Загартуйте, зміцните організм – і він не допустить інфекції». Публікації на тему здоров'я завжди є актуальними, особливо, якщо це інтерв'ю і з спеціалістом. Редакція газети не лише інформує свого читача, а й піклується про його здоров'я (Високий замок. 2023. №95. С. 11).

Найчастіше інтерв'ю в газеті «Високий замок» стосуються зіркового життя, політичних змін в країні, особистого здоров'я. Журналісти спілкуються з українськими та російськими ведучими, співаками, шоуменами, акторами, медиками, експертами.

2.3. Розмаїття аналітичних жанрових форм

Серед аналітичних жанрів чимале місце у газеті «Високий замок» займають кореспонденції та коментарі. У часописі присутні як інформаційні, так й аналітичні кореспонденції.

На думку О. Кузнецової, аналітична кореспонденція вирішує складні завдання, розкриває суть фактів і подій, їх причини, зв'язки і наслідки. Якщо мета журналіста донести проблему до відома громадськості, він вдається до постановочного чи проблемного кореспондування. Якщо журналіст має намір викрити негативні факти та недоліки, він використовує критичне. Є ще рекламні кореспонденції, якщо потрібно популяризувати щось позитивне [15, с. 38].

У кореспонденції «Бампер у бампер? Оформляйте протокол» розглядається проблема оформлення європротоколу. Відомо, що кожного

дня трапляються ДТП. Якщо катастрофи не обходяться без працівників поліції, то 80% аварій можна «вирішити» без ДАІ. Автор показує усі переваги такого документа: «Процес оформлення ДТП орієнтовно триває дві години. Якщо одночасно дві-три автопригоди, як тоді мають чинити працівники ДАІ?... В учасників ДТП теж є якісь особисті питання, зокрема брак часу. Тому водії за взаємною згодою можуть оформити європротокол, звернутися у страхову компанію, щоб отримати відшкодування збитків».

Журналіст наводить різні думки з цього приводу: «...виклик даїшників на автопригоду, де можна обійтися європротоколом, створює затори на дорогах, бо місце автопригоди заблоковане». Зовсім по-іншому таке нововведення бачить водій з багаторічним стажем Назар Дахнович: «...документ, який, по суті, перекладає відповідальність з даїшників на водіїв. Відшкодування отримують не всі через деякі юридичні колізії...» (Високий замок. 2023. №6. С. 5). У публікації наведені факти, аргументи, усі «за» і «проти» європротоколу. Думка автора відсутня, він лише показує, що така проблема дійсно існує і вона є актуальною у наш час, проте питання щодо оформлення цього документа залишається відкритим.

Газета «Високий замок» активно використовує таке явище як жанрова дифузія. Часто кореспонденції мають репортажні елементи, також деякі ознаки звіту й інтерв'ю. До прикладу, у публікації «Найменшій площі України – побільше мистецьких атракцій!» яскраво вираженні елементи репортажу: «На тротуарі – пожовкле листя. Звертаю увагу на обшарпані літні майданчики в сквері, які, здається, ще очікують «бабиного літа». Деякі крісла поламані, їх поставили догори дригом на столи».

Далі порушується питання, які ж популярні місця та площі Львова варто вдосконалити. Зосереджується увага саме на сквері. Журналіст використовує елементи інтерв'ю, спілкується з експертами й простими жителями міста: «Саме ця площа у затишку старих вуличок центру є хорошою міжнародною промоцією Львова серед туристів та митців...»: «Старі дерева – зрубати, а на їх місці посадити нові. Зелену оазу варто

змінювати за проектом, який має розробити мерія. – Каже громадський активіст Олег»: «Площа Коліївщини – красива, затишна, але назва – невдала, – каже голова Товариства шанувальників Львова Іван Сварник» (Високий замок. 2023. №119. С. 13).

Коментар є затребуваним жанром. Він користується популярністю й викликає довіру у читачів. Якщо коментує подію експерт, то більше довіру викликає думка фахівця, адже він може спрогнозувати, прокоментувати, запропонувати способи вирішення проблеми. У «Високому замку» коментарі функціонують як додатковий елемент певного жанру і як окремий жанр журналістики.

Перш за все це коментар у вигляді колонки. Власне колонка – це звичайний елемент верстки газетної або журнальної смуги. Слово «колумніст» прийшло до нас із заходу і швидко стало популярним. На роль колумністів друковані ЗМІ запрошують яскравих людей, які досягли популярності в будь-якій сфері: в політиці, економіці, публіцистиці, на інших важливих ділянках суспільної і культурної діяльності. Авторською називається та колонка, яка виходить з певною періодичністю, розміщується завжди на одному і тому ж місці в макеті видання, містить роздуми постійного ведучого на різноманітні актуальні теми, вибір яких він здійснює самостійно.

Серед різноманіття коментарів переважає такий вид, як «точка зору», де автор пропонує своє бачення події, явища. Наприклад, у коментарі «Нам тільки вільного доступу до зброї бракувало...» автор Аскольд Єрьомін активно демонструє своє бачення проблеми. Інформаційним приводом виступає петиція під назвою «Законодавчо затвердити право громадян України на захист». Тезис – таке звернення пройшло необхідну перевірку (на предмет чесного голосування). Бекграунд – автор пояснює чому саме ця петиція набрала так багато голосів: «Зайшовши на її сайт, можна дізнатись, що серед партнерів Асоціації, зокрема, мисливські й стрілецькі клуби. Ясна

річ, для тих, хто торгує зброєю, питання її легалізації серед громадян – це питання великих прибутків...».

А. Єрьомін аргументує свої думки: «Як на мене, до «права на вільне володіння вогнепальною зброєю» громадяни України ще не дозріли. Подивіться, наскільки високий у нашому суспільстві рівень агресії! Кількість побутових травм, у тому числі з летальними наслідками, зашкалює. Якщо нині до сусіда, який «не так» подивився на чужу дружину чи «не там» поставив своє авто, ідуть «розбиратися» з кулаками, у гіршому випадку з ножом, – то завдяки «вільному володінню» це робитимуть з пістолетом!». Зачин коментаря – тематичний. Кінцівка – прогнозування, журналіст робить екскурс у минуле: «Що буває, коли до рук неадекватів потрапляє граната, ми колись під Верховною Радою уже бачили...Пригадайте, скільки школярів застрелили у Штатах невірноважені покидьки, що цілком законно придбали собі пістолети чи автомати...» (Високий замок. 2023. №98. С. 16).

Не менш цікавим є і коментар «Макрон: «Я шанувальник Депардє. Ненавиджу полювання на людей». Мова йде про поїздку Жерара Депардє до Північної Кореї (2018) – з нагоди 70-річчя комуністичної диктатури. Актор, який їздив до Пхеньяна з телевізійною групою і знав, що його знімають, роздавав у столиці КНДР нецензурні коментарі (адресовані жінкам і про жінок) та домагався перекладачки. А під час відвідин центру кінного спорту Депардє зробив коментар сексуального характеру на адресу... 12-річної дівчинки, що їздила верхи.

«Ви ніколи не побачите, як я беру участь у полюванні на людей. Ненавиджу такі речі», – заявив президент Франції Емануель Макрон в етері телеканалу France 5. Як пише британська The Guardian, Макрона запитали про можливе позбавлення Жерара Депардє високої державної нагороди, ордену Почесного легіону. Нещодавно на ТБ показали документальний фільм про цю кінозірку – зі сексистськими коментарями Депардє на адресу жінок і навіть дівчинки... «Я великий шанувальник Жерара Депардє, Жерар Депардє, якому 27 грудня виповниться 75 років, – один із найвідоміших

нині французьких акторів. Зіграв у понад 170 фільмах і здобув широку міжнародну популярність, зокрема, завдяки своїм англомовним ролям. Депардє також відомий пияцтвом і симпатіями до путінської росії... наголосив Емануель Макрон. – Він неймовірний актор, геній свого мистецтва. Депардє зробив Францію відомою на весь світ... Франція пишається ним».

Цей коментар Емануеля Макрона щодо Жерара Депардє спричинив обурення французьких феміністок, представників лівих партій і правозахисних організацій.

Журналістка «Високого замку» Г. Єрмак нагадала: через звинувачення у зґвалтуванні щодо Депардє триває офіційне розслідування, поза тим, цій зірці французького кіно закидають сексуальні домагання. Депардє також відомий своїми численними сексистськими коментарями... Президента Макрона, який став на захист Депардє, речниця Партії зелених Софі Бюсьєр назвала «головним промоутером культури зґвалтування».

У публікації подано також бекграунд, в якому зазначається, що Жерар Депардє, якому 27 грудня виповниться 75 років, – один із найвідоміших нині французьких акторів. Зіграв у понад 170 фільмах і здобув широку міжнародну популярність, зокрема, завдяки своїм англомовним ролям. Депардє також відомий пияцтвом і симпатіями до путінської росії... (Високий замок. 2023. №101. С. 2)

Газета «Високий замок» також використовує коментарі як додаток до основного матеріалу. Це у свою чергу привертає увагу читачів, адже коментують подію чи явище відомі експерти, знавці своєї справи, які користуються популярністю серед громадян.

Стаття – один із найпоширеніших аналітичних жанрів, у якому автор, ґрунтовно аналізуючи факти та явища життя, доносить до читача певну думку, ідею за допомогою низки аргументів. О. Кузнєцова зазначає, що це синтетичний жанр публіцистики, в якому журналіст, використовуючи палітру інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних методів з

явною перевагою аналітичних, досліджує актуальну соціальну проблему, щоб показати явище, його причини і наслідки для вдосконалення життя [15].

До прикладу, в аналітичній статті «Безвізове гальмо» розглядається проблема безвізового режиму з ЄС. Автор зазначає, що Європейська комісія підтвердила те, що Україна «продемонструвала суттєвий прогрес» у більшості питань щодо Плану дій з візової лібералізації. Ніби уже готові до змін й виконали майже всі умови співпраці, однак все одно нічого не отримуємо. Чому саме так відбувається журналіст ґрунтовно пояснює у публікації: «Виконавець кишенькової фіги для Брюсселя – генпрокурор. Це через його безпринципну принциповість європейські дипломати вкотре дивляться на Україну квадратними очима. А Україна вкотре на межі того, щоб замість кроку вперед на шляху до євроінтеграції відкотитися на кілька кроків назад».

Окрім цього у статті яскраво виражене чергування тез й антитез: «На думку експертів процес обрання Спеціальної антикорупційної прокуратури має ризик стати високо політизованим та надавати надмірно високий рівень впливу Генеральному прокурору України..»: «Але «генеральному» претензії, озвучені європейським послом, – до лампочки. Більше того, він видає бажане за дійсне, переконуючи, що занепокоєння Брюсселя – лише чийсь хворобливий фантазії».

Поряд з аргументами, які наводить журналіст, до основного матеріалу подані коментарі експертів: «...Президент повинен помітити, що Шокін робить щось зовсім неадекватне. І перше, що він має зробити, – це переконати Шокіна замість четвірки корупціонерів зі старої системи призначити достойну четвірку». Також у тексті відчутний памфлетичний тон, який тримає читача в напрузі: «Якщо вірити у гіпнотичні здібності генпрокурора, то їм навіть знаменитий Кашпіровський позаздрити може. Це є якого туману треба напустити, щоб через нього ні караул-листи з Брюсселя, ні застереження від МЗС на президента не подіяли» (Високий замок. 2023. №119. С. 5).

Висновки до розділу. Газета «Високий замок» – це часопис для інтелектуального суспільства. Видання виходить з 1992 р. і виправдовує всеукраїнський статус, має суспільно-політичне спрямування. Інформує своїх читачів про події, явища, які відбуваються в Україні та за її межами.

Жанрове наповнення газети досить різноманітне. Найчастіше трапляються інтерв'ю, репортажі, кореспонденції, коментарі, подорожні нариси. Героями матеріалів стають відомі люди – телеведучі, шоумени, громадські діячі, співаки, актори, військові та пересічні читачі.

ВИСНОВКИ

На основі дослідження історії становлення та розвитку періодичних видань в Україні з упевненістю можна стверджувати, що газетна періодика була і залишається надійним джерелом інформації для багатьох людей. Історія газетних видань розпочинається з 1749 року, коли у Львові вийшов друком листок «Кур'єр львівський», що містив відомості про релігійне та світське життя міста. Пізніше виходив тижневик французькою мовою «Gazette de Leopold», який розміщував рекламні оголошення, а в додатках – новини та повідомлення. Згодом з'явився часопис «Харківський Еженедельник», який подавав інформацію про місцевий побут. Першою україномовною газетою є «Зоря Галицька». Велику популярність серед населення Наддніпрянщини мало видання «Хлібороб».

На прикладах матеріалів газети «Високий замок» за 2023 рік розглянуто особливості структури часопису. Це щоденна всеукраїнська газета, яка виходить з 1991 року. Регіональний часопис, який позиціонує себе як щоденний, але виходить у вівторок, четвер і п'ятницю. Часопис «Високий замок» не розмежовує своїх читачів за територіальною чи віковою ознаками.

На шпальтах часопису переважають матеріали інформаційного характеру. Зокрема, це замітки, репортажі, інтерв'ю, кореспонденції, коментарі, статті.

Серед інформаційних жанрів видання приділяє велику увагу жанру інтерв'ю, які стосуються зіркового життя, політичних змін у країні, особистого здоров'я читачів. Найчастіше їх використовують у таких рубриках: «Війна», «Гість», «Політика», «Економіка», «Вікно у світ», «Тет-а-тет», «Стиль життя», «ЗСУ», «ЛеоПоліс», «Далеке і близьке», «Спорт», «Здоров'я». У газеті є інтерв'ю різних видів: особисті, предметні, предметно-особисті. Журналісти ставлять цікаві запитання, які не лише дають читачам відповіді, а й демонструють внутрішній світ тієї чи іншої людини.

Значне місце в часописі займає аналітична група жанрів. Наприклад, коментарі у газеті подаються як додаток до основного матеріалу, так і окремою публікацією. У кожному номері «Високого замку» обов'язково читачам пропонують центральну статтю, здебільшого на суспільно-політичні теми. Аналітичні матеріали висвітлюють у рубриках «Політика», «Тема», «Економіка», «Акценти».

Художньо-публіцистична жанрова палітра не так яскраво виражена в газеті, як інформаційна й аналітична. У часописі публікують подорожні нариси з репортажними елементами. Такі жанри як есе памфлет, фейлетон майже не використовуються.

Тематичне наповнення «Високого замку» сплановане таким чином, щоб охопити практично всі верстви населення і стати свого роду сімейною газетою. Тут є матеріали як про війну, політику, економіку, міжнародні новини, медицину, спорт і подорожі, так і про садівництво, городництво, життя відомих людей і звичайних селян. Менше висвітлюють теми з антикримінальних та екологічних питань. Поза увагою залишаються теми релігії, літератури, мистецтва. Газета розрахована на українського читача, але є рубрика «ЛеоПоліс», яка винятково присвячена львівським новинам.

Із липня 2022 року наскрізною темою в кожному номері видання є війна в Україні, насамперед – це історії українських воїнів, які загинули на полі бою. Газета інформує громадян про полеглих героїв, редакція висловлювала співчуття рідним, а також присвячувала цілі шпальти розповідям про захисників, які «на щиті» повернулися додому, перейшли із земного до небесного строю, а їхні імена золотими літерами назавжди вкарбувалися у Книгу пам'яті про героїв незалежної держави.

Загалом у кожному номері подається остання інформація про ситуацію на фронті, про відбиття наступу російських військ на різних напрямках, надання Україні зброї для успішного ведення бойових дій та посилення протиповітряної оборони, зведення фортифікаційних споруд у прикордонних областях, аварійні відключення світла через ворожі атаки,

обстріли житлових кварталів та об'єктів енергетичної інфраструктури, мобілізацію і демобілізацію, благодійність для ЗСУ, об'єднання зусиль влади, бізнесу, волонтерів і всього суспільства задля Перемоги та ін. Мають місце матеріали, присвячені медичному обслуговуванню учасників війни.

Таким чином, можна стверджувати, що «Високий замок» приділяє особливу увагу подіям російсько-української війни, що робить її доволі авторитетним виданням. Аналітичні статті глибоко розкривають ті чи інші питання та привертають увагу не лише звичайних читачів, а й фахівців, урядовців, військових експертів. А пересічний читач у газеті знайде достатньо необхідної йому оперативної та вдало поданої цікавої інформації.

Видання «Високий замок» відрізняється від інших медіа тим, що матеріали мають так званий фейлетонічний та памфлетичний тон. Журналісти іронізують, висміюють суспільні явища, дії політичних діячів. Сарказм використовують в авторських колонках, статтях, кореспонденціях.

Часопис «Високий замок» – це щоденна суспільно-політична газета, яка є популярною не тільки на Львівщині, але й по всій території України, що виправдовує статус всеукраїнського видання. За час свого існування мала кілька власників, але попри всі обставини не втратила свого читача. Газета нараховує чимало цікавих рубрик, завдяки цьому здатна задовольнити потреби найвибагливішої аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексієнко О. Методика типологічного дослідження періодичних видань. Київ: Грамота, 2019. 262 с.
2. Белькова С. Тенденції розвитку жанру подорожнього нарису в регіональній пресі (на прикладі друкованих ЗМІ м. Запоріжжя). *Держава та регіони: наук.-виробн. журн. Запоріжжя*, 2011. С. 37–40.
3. Бочаренко А. *Основні принципи типології сучасних журналів*. Науковий вісник КНУ. Сер. XI Журналістика. 2020. № 3. 75 с.
4. Владимиров В. Вступ до спеціальності «Журналістика»: Навч. посіб. Київ: МАУП, 2017. 166 с.
5. Дудко О. *Вступ до журналістики: світ. та вітчизн. практика: навч. посібник*. Київ: 2019. 204 с.
6. *Жанри радянської газети* / за ред. М. Черепашової. Київ, 1974. С. 144–167.
7. Животко А. *Історія української преси* / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. Тимошик. Київ: Наша культура і наука, 2019. 364 с.
8. *Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник*. 2-ге вид., перероб. і допов. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін.; за ред. В. В. Різуна. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2022. 352 с.
9. Здоровега В. *Теорія і методика журналістської творчості: Підручник*. 2-ге вид. перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2014. 258 с.
10. 7. Іванов В. Техніка оформлення газети: Курс лекцій. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2000. 222 с.
11. Ігнатієнко В. *Українська преса (1816 – 1933): історико-бібліографічний етюд*. Харків: Держ. вид-во України, 1926. 78 с.
12. Калакура Я., Войцехівська І., Корольов Б. та ін. *Історичне джерелознавство: навч. пос. істор. спец. ЗВО*. Київ : Либідь, 2012. 488 с.

13. Колесніченко О. *Практична журналістика*. Навч. посібн. Київ: Вид-ви КНУ ім. Т. Шевченка, 2018. 177 с.
14. Корнилюк Е. Типологія періодичних видань: основні поняття і категорії. *Типологія періодичних видань*. Київ. 1984. С.12 – 14.
15. Кузнєцова О. *Аналітичні методи в журналістиці*: Навчальний посібник Львів: ЛНУ ім. І Франка, 2012. 120 с.
16. Кузнєцова О. *Засоби масової комунікації*. Львів: ПАІС. 2015. 200 с.
17. Лисакова І. *Тип газети і стиль публікації*. Львів, 2019. 327 с.
18. Михайлин І. *Основи журналістики*. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 85 с.
19. Москаленко А. *Теорія журналістики*. Навчальний посібник. Київ : «Експрес об'ява», 2002. 336 с.
20. Недопитанський М. *Сучасна українська періодика: типологічний аспект*. Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua>
21. Рендалл Д. *Універсальний журналіст*. Київ, 2000. 83 с.
22. Сомовець М. *Склад книгознавства*. Київ: Вид-во КДУ, 1931. 98 с.
23. Тимошик М. *Книга для автора, редактора, видавця*: Практичний посібник. 2-ге вид., стереотипне. Київ : Наша культура і наука, 2016. 560 с.
24. Шкляр В. *Мас-медіа і виклики нового століття*. Київ : Грамота, 2003. 26 с.